

Toldi Gergely

A koronavírusról a biztonsági tanácsadó szemszögéből

Napjainkban a legtöbb hírműsor, illetve cikk a koronavírusról szól. Jelen cikkben is erre térek ki, de nem a „szokásos” nézőpontból közelítem meg a kérdést, hanem bemutatom, hogyan érinti a veszélyesáru-szállítást, valamint a biztonsági tanácsadói tevékenységet.

Az elmúlt hetek komoly változást hoztak mindenki életében, megjelent egy olyan vírus, ami nagyon gyorsan elterjedt a világban, és rövid időn belül mindenkiire hatást gyakorol. Még nem lehet múlt időben beszélni, mégis látható már, hogy az események milyen hatással vannak a szállítmányozásra, ezen belül a veszélyesáru-szállításra, és ennek kapcsán hogyan befolyásolja a veszélyesáru-szállítási biztonsági tanácsadói tevékenységet.

Áruszállítás

Jelenleg az áruszállítási folyamatok még nincsenek korlátozva, ezek a szállítmányok akár még országhatárokat átlépve is úton lehetnek. Fennakadások természetesen vannak, mivel az ellenőrzések szükségesek, az országhatárokon akár több kilométeres sorok is kialakultak már, és nem ritkák a több órás várakozási idők.

Az áruszállításra szükség van, egyrészt, hogy a folyamatos ellátás biztosítva legyen, másrészt, hogy csökkenteni lehessen a gazdasági károkat. A termelést nem lehet teljes egészében leállítani,

ehhez viszont szükségesek a logisztikai feladatok is. Az áruszállítás drasztikus korlátozására abban az esetben lehet szükség, ha a veszélyhelyzet már rendkívül súlyossá válik, és minden közvetlen kapcsolatot meg kell szüntetni akár az emberek, akár az országok között. Reméljük, erre nem fog sor kerülni, az eddigi tapasztalatok alapján legfeljebb csak egyes, súlyosan érintett régiók lezárására volt szükség, de jellemzően ezek sem jelentették a teljes áruszállítás korlátozását.

Mivel a szállító személyzet, de akár a rakomány is hordozhatja a vírust, kiemelten fontos a megfelelő fertőtlenítés. Ezzel számtalan cikk, illetve tájékoztató foglalkozik, nem szaporítanám ezek körét, csak a fontosságára hívnám fel a figyelmet.

Emellett ügyelni kell arra, hogy betartsuk a vírus terjedésének megakadályozására vonatkozó egyéb óvintézkedéseket. Kiemelendő, hogy lehetőleg ne menjen senki a fertőzésben érintett területekre, csak abban az esetben, ha ez feltétlenül szükséges. Áruszállításra lefordítva, csak abban az esetben szervezzen bárki fuvarokat ezekre a területekre, ha a szállítmány feltétlenül szükséges (pl.: gyógyszerek, élelmiszerek, fertőtlenítőszer), az egyéb szállításokat lehetőleg halasszák el.

Amennyiben nem kerülhető el a szállítás, minimálisra kell csökkenteni a vírus terjedésének kockázatát. Ezekre számos intézkedés történt:

- minimálisra csökkentik a szállítással kapcsolatos tevékenységben részt vevők számát,
- védőeszközök használatát rendelik el,
- korlátozzák az egy helyiségben tartózkodók számát,
- előnyben részesítik az elektronikus okmányokat,
- javasolják a készpénz mellőzését,
- az ügyintézés során is minimálisra csökkentik a személyes kontaktusokat (pl.: üvegfalal választják el az ügyintézésben részt vevőket),
- fertőtlenítést írnak elő.

A vasúti szállítás jó alternatívája lehet a közútinak, mivel jóval nagyobb árumennyiségeket lehet megmozgatni kisebb személyzettel, ráadásul könnyebben nyomon követhető az útvonal is. Ezzel több fenti szempont is érvényesíthető egyszerre.

Kiemelendő, hogy a súlyosan érintett területekről való visszautazás esetén jelezni kell ennek tényét a hatóságok felé, annak érdekében, hogy a szükséges karantént el lehessen rendelni. Ez biztosan rendkívül kellemetlen, sőt munkabér-, valamint bevételkieséssel járhat, viszont megelőzhető vele, hogy akár több száz további személyt megfertőzhessen a járműszemélyzet. Nem megoldás, sőt súlyos felelőtlenség letagadni az útvonalat, kerülőutakon közlekedni a hatóság félrevezetése vagy elkerülése érdekében. Azon felül, hogy az illető a saját,

illetve közvetlen hozzátartozói és ismerősei egészséget is veszélyezteti, nagy mértékben elősegítheti a vírus gyors elterjedését, aminek megelőzése a fő célja a különböző, gyakran drasztikus intézkedéseknek.

Fontos, hogy mindenki felelősségteljesen járjon el ilyen helyzetben! Ha el akarjuk kerülni a kemény és kényelmetlen hatósági beavatkozásokat (pl.: lezárások, karantén), sok múlik az egyének hozzáállásán.

A veszélyesáru-szállítás érintettsége

A fertőző anyagok esetén a 6.2-es osztály merül fel, ami kimondottan ezen tulajdonságú anyagok kategóriája. Az osztályon belül több alcsoport jelenik meg. Egy fertőző anyagot abban az esetben kell az „A” kategóriába sorolni, ha az osztályozási elveket bemutató részben lévő fertőző anyag felsorolásban szerepel név szerint a vírus, vagy annak tenyésztete. Jelenleg a koronavírus nincs feltüntetve ebben a felsorolásban, így sem a vírus, sem a tenyésztete nem tartozik az „A” kategóriájú fertőző anyagok közé. Figyelembe véve a más vírusokhoz képesti viszonylag alacsony halálozási arányt, valószínűleg itt nem is várható változás. Ebbe a kategóriába többek között az ebola, a lassa, a himlő, a különböző sertésláz-vírusok tartoznak. Reméljük, nem lesz olyan mutációja a koronavírusnak, hogy ebbe a kategóriába kerüljön.

Jelenleg a koronavírus a 6.2-es osztályon belül a „B” kategóriába tartozik, és az UN 3373 tétel alkalmazható. Természetesen minden olyan hulladékot is, ami szennyeződött a vírussal, vagy fennáll a

veszélye a szennyeződésnek (pl.: használt védőeszközök, fertőtlenítő anyagok, teszteléshez vagy kezeléshez használt anyagok), szintén veszélyes árunak kell tekinteni és az UN 3291 azonosító alá kell besorolni.

A fentiekből adódóan látható tehát, hogy a koronavírusnak közvetlen hatása van a veszélyesáru-szállítás érintettségére is, akár a minták tekintetében, akár az egészségügyi rendszerben keletkező hulladékok tekintetében. Mindkét esetben gondoskodni kell a biztonságos szállítási feltetelekről (megfelelő csomagolás biztosítása, jelölések feltüntetése, személyzet képzése stb.).

A koronavírus hatása a biztonsági tanácsadói tevékenységre

A biztonsági tanácsadók munkájában nem ismeretlen a jelenleg kihirdetett vészhelyzet. A tanácsadói tevékenység a veszélyes anyagokhoz kötődik, amelyek következtében is kialakulhat akár ehhez hasonló súlyos állapot (lásd a 2000-es tiszai szennyezést vagy a 2010-es vörösiszap-katasztrófát), így talán kijelenthető, hogy a szakmát nem érte teljesen felkészületlenül a vészhelyzet kihirdetése, bár azért szerencsére nincs nagy „gyakorlatunk” az ilyen szintű vészhelyzetek kezelésében, mert ezekre viszonylag ritkán kerül sor. De a többségünk találkozott már kisebb-nagyobb káreseményekkel vagy katasztrófhelyzetekkel, amelyekben ha nem is rutint, de némi tapasztalatot volt lehetőségünk szereznünk.

A biztonsági tanácsadói tevékenység több szempontból is érintett a kialakult helyzetben:

- áruszállítás,
- koronavírus és a szennyezett hulladékok veszélyes besorolása, és ennek megfelelő kezelése,
- fertőzés terjedésének megakadályozására tett óvintézkedések.

A fuvarozókkal kapcsolatban lévő tanácsadókra plusz terhet jelenthetnek az áruszállításban megjelent szigorítások, korlátozások. Nagyobb szakmai odafigyelést igényel, hogy gondoskodjunk a szállításban részt vevő személyzet biztonságáról. Itt nem csak a járművezetőre és a kísérőkre kell gondolni, hanem többek között a rakodószemélyzetre, az áru-előkészítésben részt vevőkre, az okmányokkal kapcsolatba kerülő személyekre, és meg kell említeni a különböző ellenőrzéseket végző hatósági munkatársakat is, bár utóbbiak kevésbé érintik a tanácsadói kört. Ez nem csak a szállítási szakterület feladata, hasonló feladatok hárulnak a munkavédelmi szakemberekre is, közösen kell megfelelő módszereket kidolgozni. Igazából ez eddig is feladat volt, csak más szempontok alapján (pl.: kémia veszélyek elleni védekezés), most bővült a kockázatok köre a fertőzésveszéllyel is, amivel már nem csak a fertőző anyagok esetén kell számolni.

A kórházak, egészségügyi intézmények, hulladékkezelők tanácsadói eddig is kezelték a fertőző anyagokat, külön besorolási feladatot nem feltétlenül ró a tanácsadóra a koronavírus, mivel egységesen kezelhető egyéb fertőző anyagokkal, legfeljebb most az érintett anyagok mennyisége nőhet meg ugrásszerűen, amire gyors és biztonságos megoldást kell találni.

Az előző két esetben nem a tanácsadó feladatainak bővülése fogja a problémát okozni, hanem inkább a különböző, védekezéshez szükséges eszközök beszerzésének lehetősége. Már most problémát jelent a védőeszközök és a fertőtlenítőszeresek beszerzése. Egyrészt ugrásszerűen megnőtt a kereslet ezekre, másrészt a korábbiakban bemutatott korlátozások miatt a beszállítások is lassultak. Az említett korlátozások általánosságban is nehézségeket okozhatnak a szállítmányozásban.

A tanácsadók körében további érintettséget jelent a „maradj otthon” elv is. Egy tanácsadó munkája részben „terepi” munkából áll, részben irodai háttérmunkából. A tevékenység során több indok is lehet a személyes találkozókra:

- konzultáció,
- bejárás, belső ellenőrzés,
- képzés megtartása.

Ezeket a jelenlegi vészhelyzetben meg kell szüntetni, vagy legalábbis a lehetséges mértékig le kell csökkenteni. A konzultációk jellemzően kiválthatóak e-mailes vagy telefonos egyeztetéssel. Az ellenőrzések elhalaszthatóak későbbi időpontra, a veszélyesáru-szállítási szakterület jelenleg nem feltétlenül igényel ebben az időszakban rendkívüli kontrollokat. A képzések közül a tanácsadókat közvetlenül az ADR/RID/ADN 1.3 fejezet szerinti képzések érintik. Ezek kapcsán már túl vagyunk a 2019-es változások miatt megtartandó ismeretfelújítási időszakon, jelenleg épp egy „nyugodtabb” szakaszban járunk, a felmerülő képzések az esetek többségében elhalaszthatóak néhány hónappal. Amennyiben nem, jó alternatíva lehet az e-learning jellegű oktatási rendszer, ami

ellen ugyan többen tiltakoznak, de pont a mostani helyzetben látható jól, mekkora szükség lehet rá. Az iskolarendszerű oktatásban is jó lenne egy ilyen, jól működő rendszer, ami sajnos több helyen nagyon gyerekcipőben jár (vagy rosszabb esetben egyáltalán nincsenek felkészülve rá). Az 1.3 képzések kapcsán már találkoztunk ilyen rendszerrel, és van is lehetőség így megtartani a feltétlenül szükséges tréninget, akár kiválthatóak vele a személyes oktatások ebben az időszakban.

Megjegyezném, hogy amennyiben egy vállalkozás tanácsadója megfelelő odaadással és szakértelemmel végezte az elmúlt időszakban a tevékenységét, nem jelenthet különösebb gondot néhány hetes vagy hónapos kiesés a személyes találkozók kapcsán. Egy jól felépített rendszer közvetlen tanácsadói felügyelet nélkül is tud zökkenőmentesen működni, ebben az átmeneti időszakban elegendőnek kell lennie az e-mailes, illetve telefonos kapcsolattartásnak. Hozzá kell tenni, hogy több vállalkozás belső előírásban korlátozta a külső szolgáltatók munkatársainak belépését telephelyeikre, ami a tanácsadótól függetlenül akadályt jelent a személyes jelenlétre.

A háttérmunka gyakorlatilag eddig is történhetett „home office” rendszerben, nincs nagy különbség, hogy az irodában vagy otthon végzi el valaki az irodai munkát. A tanácsadói tevékenység egy részét ilyen munka teszi ki, ez zavartalanul működhet tovább a jelenlegi helyzetben is.

Összegzés

A koronavírus megjelenése mindenkire hatással volt, és lesz is az

elkövetkező időszakban. Vannak olyan tevékenységek, amiket súlyosabban érintenek a korlátozások, de vannak olyan területek, amiket kisebb mértékben érint. Jelenleg az áruszállítás (beleértve a veszélyesáru-szállítást is) még inkább az utóbbiba tartozik (bár ez változhat), vannak fennakadások, de a kiszolgálás szükséges, így a szigorítások mellett a szállítási folyamatok még zajlanak.

A veszélyesáru-szállítás közvetlenül is érintett a koronavírus megjelenése kapcsán, új feladatként jelennek meg a különböző minták, illetve a szennyezett hulladékok szállítása, de az érintettek más fertőző anyagokhoz hasonlóan tudják ezeket is kezelni, legfeljebb a megnövekedett mennyiségek okozhatnak problémát.

A biztonsági tanácsadók munkáját is befolyásolja a mostani állapot, de alkalmazkodva a körülményekhez, komoly problémát nem jelenthet. A jelenlegi, gyorsan kialakult helyzet is igazolja azt az általános felvetést, hogy nem szabad mindent az utolsó pillanatra hagyni, mert egy váratlan esemény komoly akadályokat jelenthet. Ha egy vállalkozás nem volt partner a megfelelő belső rendszerek kialakításában, vagy a képzések megtartásában, egy ilyen szituációban nehezen boldogulhat a tanácsadó személyes jelenléte nélkül.

(A cikk a 2020. március 17-ei állapot alapján készült. Mivel az események rendkívül gyorsan változnak, lehetséges, hogy a későbbiekben olyan pozitív vagy esetleg negatív változások történnek, ami kapcsán nem minden lesz már aktuális.)

A szerző veszélyesáru-szállítási biztonsági tanácsadó.